

WŁADYSŁAW SONDEJ

* 5 II 1931, Mechowiec

† 14 I 1998, Szczytno

Życiorys¹

Olsztyn 27.VI.1955

Ur. się 5 lutego 1931 roku w Mechowcu pow. Kolbuszowa (woj. rzeszowskie). Rodzice moi zajmowali się uprawą małorolnego gospodarstwa (3 ha ziemi) i z tego utrzymywali się. Szkołę podstawową, czterooddziałową, ukończyłem w Mechowcu, gdzie spędziłem także okres okupacji i pierwsze lata po wyzwoleniu. W 1946 roku zdałem egzamin do Państwowego Gim.[nazjum] i Lic.[eum] w Kolbuszowej, które ukończyłem w 1951 roku. W tym też roku zostałem przyjęty na polonistykę U.[niwersytetu] W.[arszawskiego]. Po dwu miesiącach studiów na Uniwersytecie Warszawskim Minist.[erstwo] Szkolnictwa Wyższego przesłało mnie z powodu braku mieszkań w Warszawie do Poznania. Na Uniwersytecie Poznańskim studiowałem dwa lata, po

¹ Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie. Zachowuję pisownię oryginalną. Wszystkie przypisy i uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie. Taki portret Władysława Sondeja widnieje na tablicy inskrypcyjnej na jego mogile.

których z powrotem przeniosłem się do Warszawy, gdyż w tym czasie zacząłem pracować w redakcji tyg.[odnika] „Wieś”² w Warszawie. W tym roku zdałem egzamin maturalny (specjalizacja fil.[ologia] pol.[ska]) na U.[niwersytecie] W.[arszawskim] i otrzymałem nakaz pracy do woj.[ewództwa] olsztyńskiego w charakterze nauczyciela języka polskiego.

Pracować społecznie zacząłem w 1948 roku w organizacji zetempowskiej i ZSch.³, szczególnie na odcinku wiejskim (świetlica, biblioteka).

Od 1949 roku jestem także korespondentem kilku gazet i czasopism („Wieś”, „Chłopska Droga”⁴ etc.).]

Jeśli chodzi o moje zainteresowania, to chciałbym poświęcić się pracy kulturalno-oświatowej na odcinku wiejskim. Interesuję się kulturą ludową.

Wł. Sondej

Uzupełnienia na podstawie archiwaliów Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie i źródeł własnych

Władysław Sondej, s. chłopca Józefa Sondej (1889–1948) i Anny Sondej z d. Rząsy (1892–1974)⁵, urodził się w czwartek 5 lutego 1931 roku w Mechowcu, wsi położonej w województwie podkarpackim (rzeszowskim), w powiecie kolbuszowskim, w gminie Dzikowiec. Na temat jego rodzeństwa brak informacji. Na podstawie wpisu w parafialnej księdze zgonów parafii Cmolasy udało mi się ustalić, że miał młodszego brata, Konstantego, który urodził się 24 czerwca 1936 i jako słabe niemowlę zmarł po pięciu dniach, 29 czerwca. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Kolbuszowej Władysław Sondej rozpoczął studia polonistyczne w 1951 roku na Uniwersytecie Warszawskim. Wkrótce z konieczności przeniósł się na Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie uczył się przez dwa lata. Po drugim roku studiów podjął pracę w tygodniku społeczno-kulturalnym „Wieś” i dzięki wsparciu redakcji czasopisma powrócił na Uniwersytet Warszawski. Promotorem pracy magisterskiej Władysława Sondej był profesor Jan Kott (1914–2001). Studia magisterskie ukończył w 1955. Odbił następnie miesięczne studium wojskowe w Muszakach, wsi położonej

² Tygodnik społeczno-kulturalny „Wieś” zaczął się ukazywać od 18 III 1945 w Łodzi jako organ prasowy Zarządu Głównego Związku Samopomocy Chłopskiej. Po 28 VIII 1949 redakcję i wydawnictwo przeniesiono do Warszawy. W 1954 roku pismo zamknięto.

³ Chodzi o Związek Samopomocy Chłopskiej – masową społeczno-zawodową organizację rolników. ZSch istniał w latach 1944–1956. Jego celem było organizowanie wzajemnej pomocy i udzielanie wsparcia w przeprowadzeniu reformy rolnej oraz osadnictwa na Ziemiach Zachodnich. Przynależności do tej organizacji nie znajdujemy w kwestionariuszach osobowych Władysława Sondej.

⁴ „Chłopska Droga” była dziennikiem przeznaczonym dla odbiorcy wiejskiego. Wydawano ją w Warszawie w latach 1945–1990 najpierw pod egidą ideologiczną PPR, następnie PZPR.

⁵ Rodzice Władysława Sondej są pochowani na cmentarzu parafialnym w Cmolasie (kwatery B, rząd I; id grobu 81); http://wyszukiwarkapochowanych.pl/cmolas/sondejanna_35559 (27 X 2024).

obecnie w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie nidzickim, w gminie Janowo. Otrzymał stopień podporucznika rezerwy.

W kwestionariuszach osobowych z 4 lutego 1960 i 22 września 1960 Władysław Sondej podał w punkcie 12., że słabo zna języki francuski, łaciński i rosyjski, a w 13., że jest oficerem rezerwy w stopniu podporucznika. Po wyzwoleniu zapisał się do ZMP (punkt 17.). Z kolei w „Kwestionariuszu osobowym” z 29 kwietnia 1971 pojawiają się pewne uściślenia i nowe informacje, jak te, że do ZMP Władysław Sondej należał od 1948 roku, a do PZPR od 1968.

„Nakaz pracy” nr 99 Władysław Sondej otrzymał 24 czerwca 1955 roku z obowiązkiem świadczenia pracy zgodnie z kwalifikacjami w okresie od 16 sierpnia 1955 do 16 sierpnia 1958. Na tym samym druku znajdowało się „Skierowanie do pracy” w charakterze nauczyciela Wydziału Oświaty PWRN w Olsztynie. 27 czerwca 1955, Władysław Sondej skierował do tegoż Prezydium WRN list, w którym prosił o skierowanie „do pracy pedagogicznej w Państw.[owej] Szkole Ogól.[noksztalcącej] (st. podstawowego i licealnego) w Lubawie, ewentualnie w Biskupcu i przydzielenie (...) mieszkania”. W olsztyńskim Kuratorium Okręgu Szkolnego Władysław Sondej dostał przydział do Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Lubawie⁶ (powiat nowomiejski), o czym poinformował zainteresowanego ówczesny kierownik Wydziału Oświaty PWRN, Tadeusz Szejnert. W piśmie (bd. O-II-9a/147/55) mówi się o mianowaniu Władysława Sondej z dniem 16 sierpnia 1955 tymczasowym nauczycielem tej placówki.

28 czerwca 1956 roku lubawski polonista, zamieszkały w budynku przy ulicy Dworcowej 12, kieruje do Wydziału Oświaty przy PWRN w Olsztynie pismo następującej treści: „Proszę o przeniesienie mnie wraz z żoną do pracy w Liceum Ogólnokształcącym w Szczytnie. Dotychczas pracowałem w Szkole Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącym w Lubawie. Prośbę o przeniesienie składałem z tego powodu, że mimo iż pracuję w Lubawie już rok, nie otrzymałem dotychczas mieszkania. (...) Przepraszam za spóźniony termin podania”. Oddział VII PWRN 30 czerwca 1956 wyraził zgodę na przeniesienie Władysława Sondej do 11-letniej szkoły w Szczytnie z dniem 16 sierpnia 1956 (O-II-11a/80/56), co znalazło wyraz w piśmie ówczesnego kierownika Wydziału Oświaty, Franciszka Sikory.

Z powodu braku mieszkania w Lubawie Władysław Sondej przeniósł się więc na własną prośbę do Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie. W tutejszym Liceum Ogólnokształcącym oraz Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących nauczał języka polskiego przez 25 lat (16 VIII 1956 – 31 sierpnia 1981), a później kierował jeszcze przez pewien czas biblioteką szkolną (1981–1985), zanim

⁶ Z Lubawą jako miejscem urodzenia łączą się nazwiska dwóch innych nauczycieli Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum oraz Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie: charyzmatycznego ks. Władysława Łaniewskiego (1909–1993) i anglisty Romana Kasprowicza (1931–).

przeszedł 31 sierpnia 1985 roku na emeryturę. Od 1 września 1985 do 31 sierpnia 1989 pracował jako nauczyciel-wychowawca w internacie Zespołu Szkół w Szczytnie.

W lutym i marcu 1957 Władysław Sondej korzystał z 7-godzinnej zniżki pensum, ponieważ w tym okresie prowadził praktyki uczniów Państwowego Liceum Pedagogicznego w Szczytnie. W roku szkolnym 1969/1970 uzupełniał 4 godzinami etat, ucząc wychowania obywatelskiego Szkole Podstawowej nr 4 w Szczytnie.

Nazwisko Profesora Sondeja pojawia się po raz pierwszy w składzie Rady Pedagogicznej szczycieńskiego LO w roku szkolnym 1956/1957 obok nazwiska innej polonistki – Bogny Rogal (1934–); po raz ostatni – w latach 1980/1981. Władysław Sondej wspominał: „W czasie moich początków pedagogicznych wpadłem w konflikt z dyrektorem szkoły z powodu inwentaryzacji, ale po «frontalnej» wizytacji szkoły stosunki między nami uległy poprawie”⁷. Tym dyrektorem był Michał Mazur (1913–1984), który objął stanowisko kierownicze w 1956 roku po Jerzym Rutkowskim (1927–1995). O Michale Mazurze napisał we wspomnieniach: „Gdy już rozpiśałem się o dyrektorach, chciałbym kilka zdań poświęcić długoletniemu dyrektorowi Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie, któremu wiele zawdzięczam – Michałowi Mazurowi, zmarłemu kilkanaście lat temu. Ogromnie pracowity, wprost nienawidził zwolnień lekarskich, obowiązkowy, kochał młodzież, gdy składano mu życzenia imieninowe, często robiono to z udziałem orkiestry dętej, którą chlubiła się szkoła przez kilkanaście lat⁸, zwykł mówić «mój sukces osobisty, to wasze sukcesy w nauce, w wychowaniu i w życiu zawodowym czy społecznym». Dlatego w szkole stało się codziennością, że nauczyciele punktualnie wychodzili na lekcje po dzwonku niezależnie, czy dyrektor był w szkole czy np. na jakiejś konferencji. (...) Chciałbym jeszcze wspomnieć o ogromnej trosce dyrektora Michała Mazura o młodzież autochtoniczną. Spisywał ich sobie w oddzielnym zeszycie, pomagał materialnie przydzielając stypendia i internat, otaczał codzienną troską”⁹.

Coś podobnego mogliby powiedzieć o swoim poloniscie jego wychowankowie. Wśród pierwszych był np. Krzysztof Klenczon (1942–1981)¹⁰ czy późniejszy profesor Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie, jak chociażby łacinniczka i anglistka Alina Rogińska (po mężu Wrońska, 1942–), polonistka Maria Stępkowska (1941–2024) czy chemik Czesław Grad (1941–2007). To z myślą o nich Władysław Sondej szukał różnych sposobów urozmaicenia lekcji i wprowadzał różne pomoce naukowe. Wielu jego uczniów ukończyło studia polonistyczne i podjęło pracę w zawodzie nauczycielskim. Za najzdolniejszą uczennicę uważał śp. Różę Marię Woźniak (ur. 1952),

⁷ W. Sondej, *Krótki zarys wspomnień*. W: *Liceum Ogólnokształcące w Szczytnie. 1945–1995*. Red. M. Stępkowska, Szczytno 1996, s. 96. Maria Stępkowska, redaktorka tego tomu jubileuszowego, zmarła 13 IX 2024 w Szczytnie, przeżywszy 83 lata. W latach 70. XX w. nauczala języka polskiego w tutejszym LO dla Pracujących.

⁸ Tę orkiestrę prowadził inny zasłużony profesor szczycieńskiego LO – Władysław Prystupa (1916–2020), który przeżył 104 lata.

⁹ W. Sondej, *Krótki zarys wspomnień...*, s. 97–98.

¹⁰ Lekcje z prof. Władysławem Sondejem mogły się odbywać w latach 1956–1959.

zdobywczynię I miejsca w eliminacjach wojewódzkich pierwszej olimpiady języka polskiego i jednego z głównych miejsc na szczeblu centralnym, absolwentkę LO (rocznik 1971).

14 maja 1972 roku ówczesny kurator oświaty, dr Andrzej Gerszberg¹¹, mianował nauczyciela dyplomowanego Władysława Sondej profesorem szkoły średniej. Od 1971 do 1973 pełnił on obowiązki zastępcy dyrektora Liceum Ogólnokształcącego im. 25-lecia PRL w Szczytnie, a od 1 września 1973 został powołany na stanowisko dyrektora tegoż Liceum na podstawie aktu mianowania z 27 sierpnia 1973 roku, podpisanego przez ówczesnego szczycieńskiego inspektora szkolnego, Andrzeja Moździerza. W piśmie wskazano okres pełnienia funkcji: od 1 września 1973 do 31 sierpnia 1978. Na tym urzędzie pozostał krócej, do 31 sierpnia 1975 r. Stery nad szkołą przejął po nim od 1 września 1975 Profesor Józef Godycki-Ćwirko (1929–2018). Władysław Sondej był organizatorem i dyrektorem Policealnego Studium Medycznego w Szczytnie w latach 1973-1976.

Profesor Sondej uczył języka polskiego także w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Szczytnie w roku szkolnym 1962/1963. Na emeryturze, w latach 1989–1991 wspomagał dydaktycznie szkołę podstawową w Zabelach jako polonista¹².

W pismach dotyczących spraw prywatno-zawodowych, kierowanych do instytucji oświatowych, Władysław Sondej przedstawiał sprawę w sposób przejrzysty, „po chłopsku”, uciekając się nierzadko do prostych argumentów o zabarwieniu humorystyczno-ironicznym i/lub dramatycznym. Prośby o zwyczaj godzin motywował zawsze trudnymi warunkami materialnymi i koniecznością utrzymania rodziny („5 osób na utrzymaniu, w tym żona zarabia niewiele”; „Jednocześnie proszę Wydział Oświaty o pomoc w uzyskaniu mieszkania i pracy dla żony”; „Prośbę swą motywuję sytuacją materialną swojej rodziny i potrzebą ciągłości pracy dydaktycznej dla szkoły i dla mnie”). Ewentualny brak reakcji ze strony Wydziału Oświaty PWRN w Olsztynie w kwestii zatrudnienia był opatrzone skutkami implikacji: „W przeciwnym wypadku nie będę mógł wypełnić obowiązków związanych z nakazem pracy”. Ubiegając się o zwrot kosztów podróży związanych z przeniesieniem na własną prośbę z Lubawy do Szczytna, napisał w podaniu m.in.: „Z przeniesieniem związane są również pewne koszty (opłacenie samochodu i t.p.). Wędrówki więc takie nie sprawiają niezagospodarowanym rodzinom żadnej przyjemności i trudno podciągać je pod paragraf «na własną prośbę». Rachunków na przewóz urządzenia domowego nie wysyłam, gdyż korzystałem z samochodu w ramach prywatnej umowy”. Wyjaśniając brak zapłaty za godziny nadliczbowe, Władysław Sondej napisał m.in.: „Zgodziłem się [z warunkami umowy o zatrudnienie] zaznaczając, że będę chciał te sprawy wyjaśnić, gdyż wydają mi się za nierozsądne. Chyba, że państwo nasze musi korzystać z pracy charytatywnej

¹¹ Dr Andrzej Gerszberg (1933–2015) jest absolwentem szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego (rocznik 1951).

¹² Za tę informację dziękuję Pani Joannie Badysiak, dyrektorze Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Zabelach (warmińsko-mazurskie).

obywateli. A wtedy to już inna sprawa. (...) Chodzi o 4 godz. nadliczbowe na miesiąc październik i listopad (...) Kwota niezbyt wielka – lecz na ulicy jej nie ma. W dodatku z «narodowego bochenka» chodzi o skromną, niemal marną kromeczkę”. Podobnie – później: „(...) proszę o wypłacenie mi tych należnych 20% dodatku (...) i przesłanie odpowiedniego poświadczenia do ZUS w Olsztynie w celu podwyższenia podstawy wymiaru emerytury o tę drobną sumę, tym bardziej, że inflacja przewyższa coroczną rewaloryzację, a emerytura moja nie jest nazbyt wysoka”.

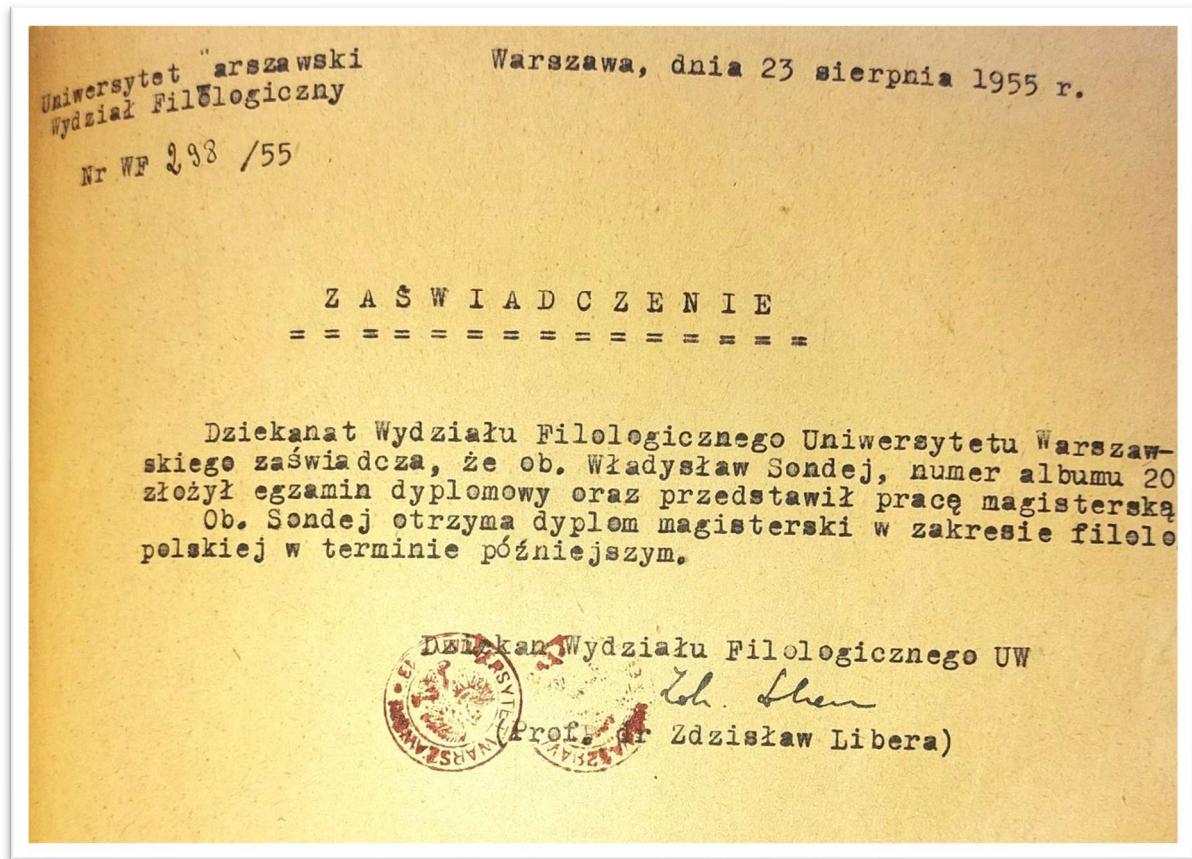
Profesor Sondej był członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego. Zapisał się w historii ruchu laickiego jako aktywny działacz. Należał do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i przez wiele lat pełnił funkcję sekretarza POP w tutejszym LO. Opiekował się szkolnym kołem najpierw Związku Młodzieży Socjalistycznej, potem – Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Był wielokrotnie odznaczany i wyróżniany. Posiadał m.in. Brązowy Medal za Zasługi dla Obronności Kraju (1973), Odznakę Honorową „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1972), Złoty Krzyż Zasługi (1976), Złotą Odznakę ZNP (1986), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1989).

Profesor Władysław Sondej mieszkał aż do śmierci w Szczytnie przy ulicy ks. Władysława Łaniewskiego 3/5 (wcześniej ul. Ludwika Waryńskiego). Był żonaty. Ze związku z Aleksandrą Sondej (1934–) urodziło się dwóch synów: Leszek Józef (1956–) i Mirosław Krzysztof (1959–). Szczycieński polonista zmarł w środę 14 stycznia 1998 roku w wieku 67 lat po długiej chorobie. Został pochowany na lokalnym cmentarzu komunalnym (kwatery B XI, rząd XIII, numer grobu 11).

Nazwisko Profesora Władysława Sondeja zostało umieszczone w *Księdze honorowej Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie*.

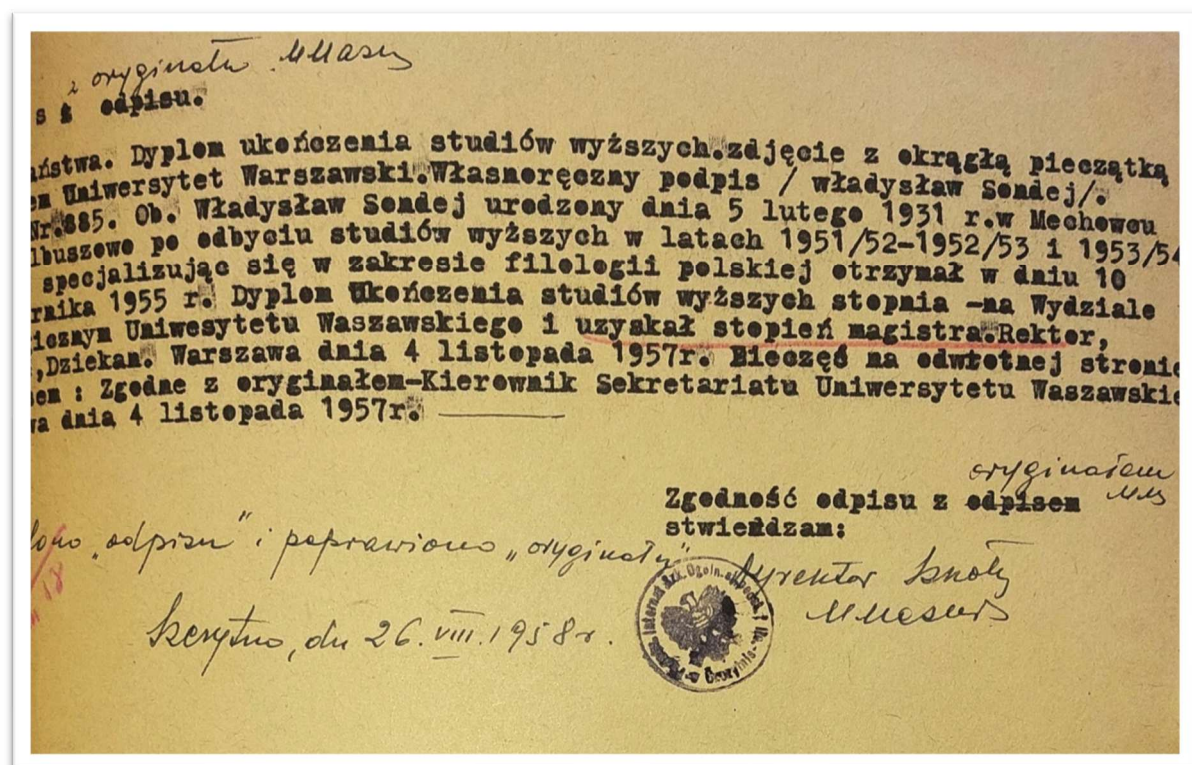
ANEKS FOTOGRAFICZNY¹³

EDUKACJA

Ryc. 1. Zaświadczenie o złożeniu przez Władysława Sondej egzaminu dyplomowego i przedstawieniu pracy magisterskiej.

¹³ Ryciny bez podanego źródła pochodzą z Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie.

Ryc. 2. Odpis z oryginału. Dyplom ukończenia studiów przez Władysława Sondej.

PRZEDZIAŁU PRACY
absolwentów.....
Resort, któremu podlega szkoła.....

Warszawa dnia 24.6 1955 r.

Nakaz pracy Nr 99

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o planowym zatrudnieniu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych (Dz. U. Nr 10 poz. 103) przydziela się:

Obywatel(a-kę) Sonda J. Władysława
zamieszkał(ego-a) w Mechowcu, pow. Kolbuszowa, woj. rzeszowskie
(podać dokładny adres)
filologii polska
(nazwa uczelni, specjalność)
absolwent(a-kę) wydz. Filologicznego Uniw. Warszawskie
(nazwa uczelni, adres szkoły)

do pracy w resorcie Ministerstwo Oświaty 60

w celu zatrudnienia w zakładzie określonym w skierowaniu do pracy zgodnie z kwalifikacjami Obywatel(a-ki) na okres

od 16.8.55
(dzień, miesiąc, rok rozpoczęcia pracy)

do dnia 16.8.58
(dzień, miesiąc, rok zakończenia pracy)

Krzysztof Remerowa
podpis

Skierowanie do pracy

Na podstawie powyższego nakazu skieruję Obywatel(a-kę)

do pracy w Wydz. Oświaty Prez. Wojew. Rady Narodowej - Olsztyn
(nazwa zakładu pracy i adres)

na okres wyżej oznaczony w charakterze nauczyciela
(stanowisko)

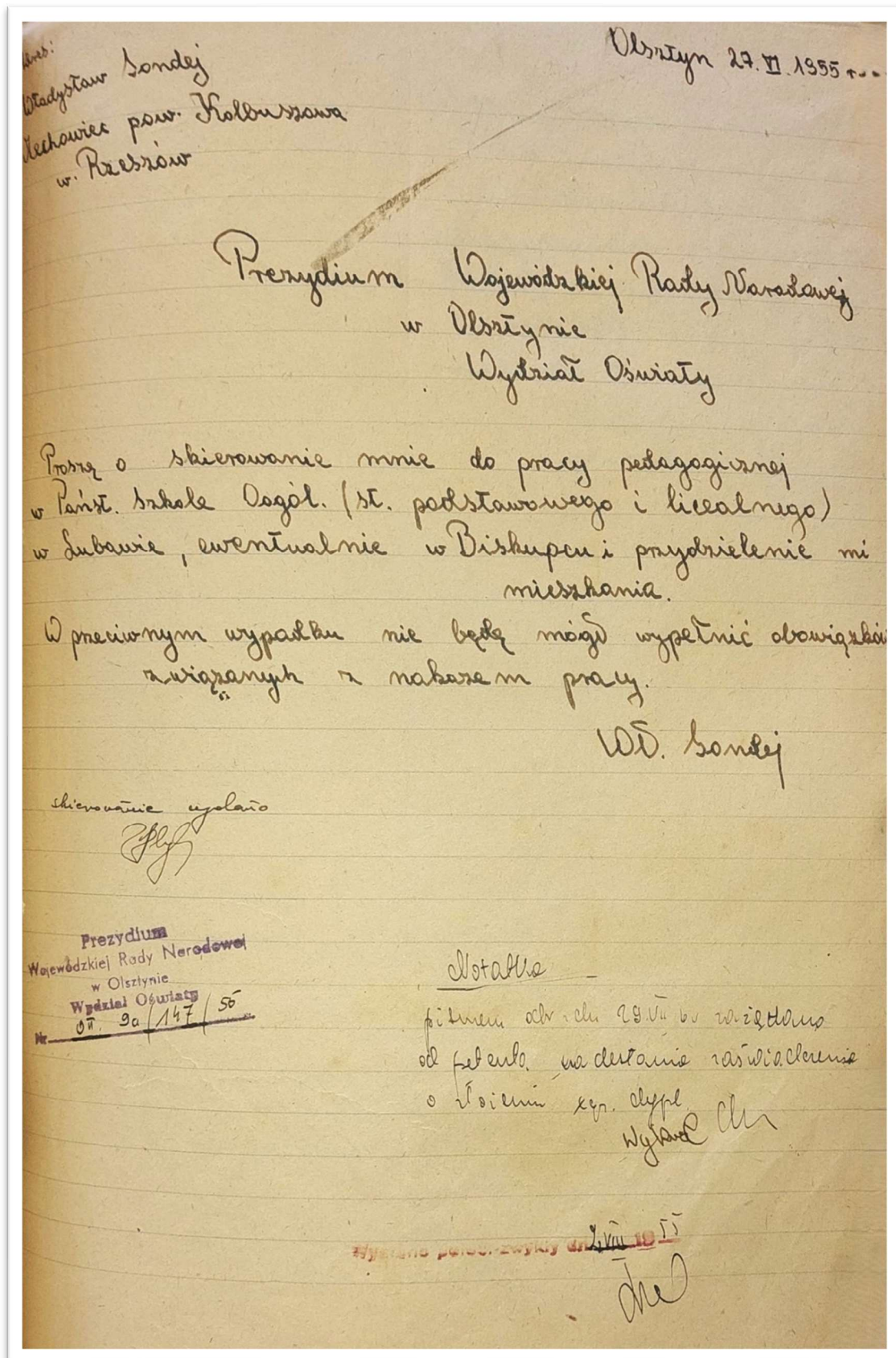
początkowym wg obow. przepisów
(grupa uposażenia, dodatki)

Obj. Kowalewicz
(podpis)

Wzór SW 22 C. W. D. W. d. Gen. Świerciewskiego 66. zam. 20/Bz.
E-5-59338 W Pł Druk. Nakł. 1626 i l. XI. 54 100.000 A-5 pismenny kl. VII 60 g.

Ryc. 3. Nakaz pracy i skierowanie do pracy wystawione dla Władysława Sondej.

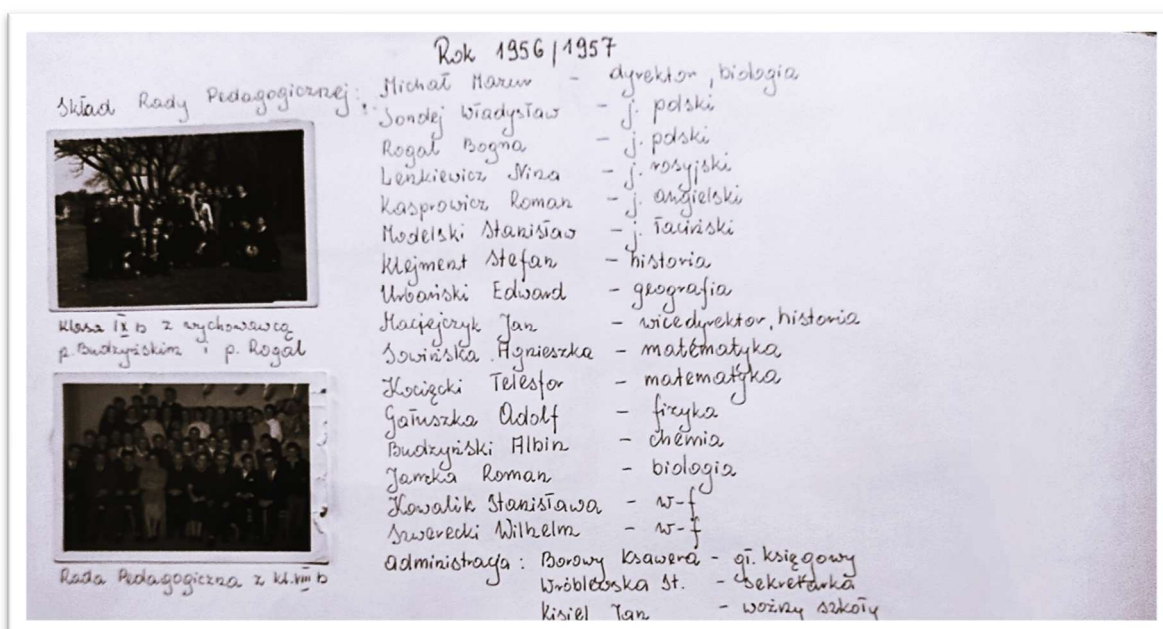
Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 4. Pismo Władysława Sondej z prośbą o skierowanie do pracy w Lublinie lub Białymstoku.

Ryc. 5. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1945–1970 funkcjonowało Liceum Ogólnokształcące i gdzie Władysław Sondej uczył języka polskiego w okresie 1956–1970. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Ryc. 6. Karta z kroniki szkolnej Liceum Ogólnokształcącego w Szczytynie z lat 1945–1970 autorstwa prof. prof. Aliny Wrońskiej i Romana Kasprowicza. Skład Rady Pedagogicznej w roku szkolnym 1956/1957 – po raz pierwszy pojawia się nazwisko prof. Władysława Sondej.

Ryc. 7. Grono pedagogiczne i uczniowie klasy XI LO w r. szk. 1957/1958.
Siedzą od lewej profesorowie: Telesfor Kocięcki, Wilhelm Szwerecki, Albin Budzyński, NN,
Michał Mazur, NN, Ksenia Miller, Władysław Sondej.

Ryc. 8. Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w r. szk. 1958/1959.
Siedzą od lewej profesorowie: Władysław Sondej, Zofia Śnieżko-Błocka,
Leon Grzegorz Czerniewski, Telesfor Kocięcki.

Ryc. 9. Posiedzenie Rady Pedagogicznej Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w r. szk. 1959/1960. Zgodnie z ruchem wskazówek zegara od lewego skrzydła: Jan Maciejczyk, Władysław Sondej (?), (bokiem) Albin Budzyński, Mieczysław Matelski, Zofia Śnieżko-Błocka, Leon Czerniewski, Marian Gałosz, Adolf Gałuszka, Telesfor Kocięcki.

Ryc. 10. Matura w r. szk. 1958/1959. Dyrektor Michał Mazur przemawia do absolwentów. Od prawej profesorowie: Stanisław Konstanty, Wilhelm Szwarecki, Albin Budzyński, Władysław Sondej, Michał Mazur, Piotr Wiśniewski (?), Jan Maciejczyk.

Ryc. 11. Studniówka w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w r. szk. 1959/1960. Pośrodku fotografii: Leon Czerniewski, z jego prawego boku – Roman Kasprowicz. W trzecim rzędzie od dołu od prawej: Telesfor Kocięcki, Jadwiga Żenczykowska, Adolf Gałuszka, Władysław Sondej. W drugim rzędzie od dołu siedzą: trzecia od lewej Zofia Śnieżko-Błocka, trzeci od prawej – Mieczysław Matelski.

Ryc. 12. Nauczyciele LO z małżonkami świętują być może Dzień Nauczyciela (1960?).
Od prawej: Władysław i Aleksandra Sondejowie, Mieczysław Matelski.
Na wprost druga od prawej Jurata Kasprowicz, potem – Roman Kasprowicz, Jadwiga Żenczykowska, Stanisław Żenczykowski (przesłonięty), Zofia Śnieżko-Błocka.
Z lewego skrzydła drugi od lewej – prof. Leon Grzegorz Czerniewski.

Ryc. 13. Komisja maturalna w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w r. szk. 1959/1960.
Od lewej profesorowie: Jadwiga Żenczykowska, Zofia Śnieżko-Błocka, Władysław Sondej.

Ryc. 14. Grono pedagogiczne w czasie przerwy (r. szk. 1964/1965).
Siedzą od lewej profesorowie: Roman Kasprówicz, Władysław Sondej, Telesfor Kocięcki, Teresa Koźmińska, Nina Czerniawska, Agnieszka Michalczyk, Zofia Bogucka, Janina Zelenay (?).
Stoją od lewej profesorowie: Mieczysław Matelski, Jan Michalczyk.¹⁴

¹⁴ Dziękuję Pani prof. Agnieszce Michalczyk za pomoc w rozpoznaniu niektórych nauczycielek na tym zdjęciu.

Ryc. 15. Klasa XIa na wycieczce pod opieką profesorów
Wilhelma Szwereckiego i Władysława Sondej w r. szk. 1964/1965.

Ryc. 16. Wycieczka klasowa na Westerplatte w r. szk. 1966/1967.

Ryc. 17. Zakończenie roku szkolnego 1968/1969 w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczycinie. Od lewej profesorowie: Jan Michalczyk, NN, Władysław Sondej, Albin Budzyński (dyrektor), Maria Stępkowska, NN, Urszula Giłka (później: Kocięcka).

Źródło: Archiwum prywatne Urszuli Kocięckiej

Ryc. 18. Zakończenie r. sz. 1968/1969.

Siedzą od prawej profesorowie: Jan Michalczyk, Agnieszka Michalczyk, Alina Wrońska, Urszula Giłka, Roman Kasprowicz, Władysław Sondej, Władysław Prystupa.

REZYDIUM
Raj Pady Narodowej
Szczytnie
OSWIATY I KULTURY

Obywatel

mgr Władysław S o n d e j
nauczyciel
Liceum Ogólnokształcącego
w S z c z y t n i e
=====

Nasz znak: OK-VI-10/57/70

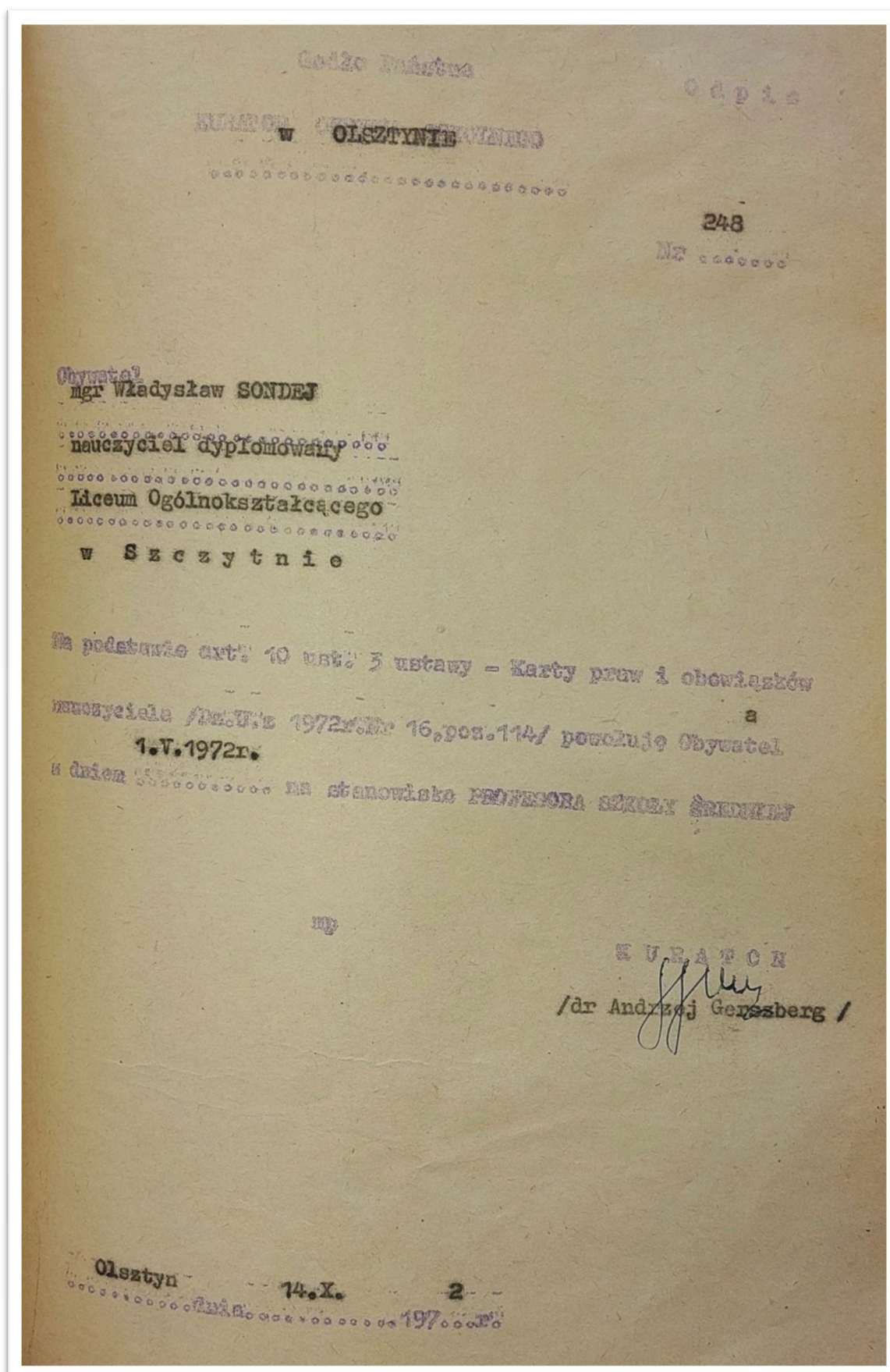
Data: 27. 08. 1970 r.

Od dnia 1 września 1970 r. do odwołania powierzam Obywatelowi
pełnienie obowiązków Zastępcy Dyrektora Liceum Ogólnokształcącego
w Szczytnie.

W związku z pełnieniem tych funkcji będzie Obywatel otrzymywał
dodatek w wysokości 400 zł. /czterysta zł./ miesięcznie.

Inspektor Szkolny

Ryc. 19. Powierzenie Władysławowi Sondejowi obowiązków zastępcy
dyrektora szczycieńskiego LO.

Ryc. 20. Powołanie Władysława Sondej na stanowisko profesora szkoły średniej.

Ryc. 21. Profesorowie (od lewej) Wilhelm Szwerecki, Władysław Sondej i Telesfor Kocięcki reagują śmiechem podczas oglądania sztuki Aleksandra Fredry *Posażna jedynaczka* wystawionej przez młodzież LO z okazji Dnia Kobiet (8 III 1971).

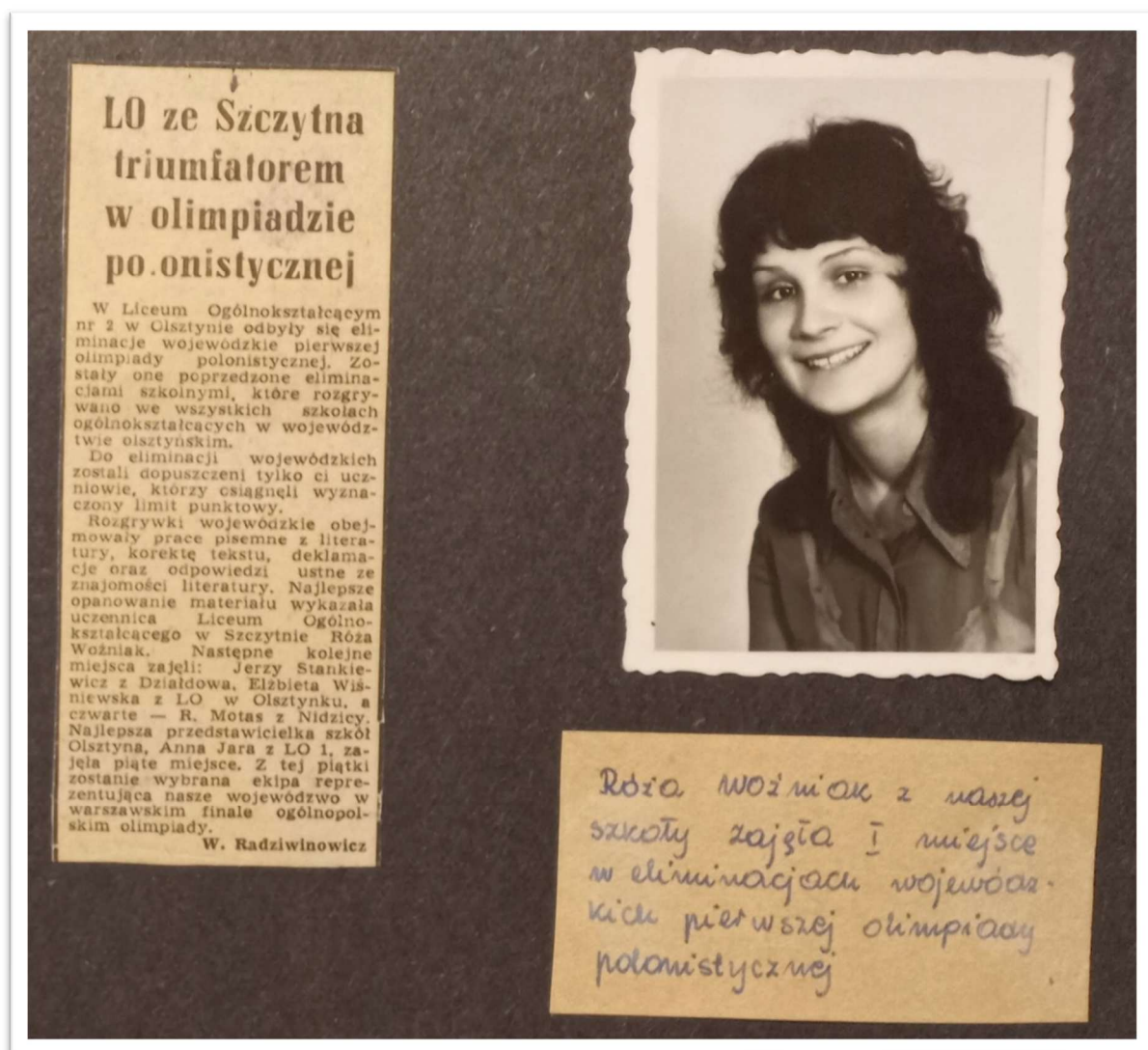

Ryc. 22. Grono pedagogiczne, goście i absolwenci Liceum Ogólnokształcącego w Szczutnie po rozdaniu świadectw maturalnych 20 V 1971 roku.

Stoją od prawej profesorowie: Władysław Prystupa, Michał Mazur, Jerzy Wojciechowski.

Stoją od prawej profesorowie: Roman Kasprowicz, Mieczysław Matelski, Stanisław Konstanty (między nimi w drugim rzędzie), Władysław Sondej, Nina Czerniawska, Alina Wrońska, Telesfor Kocięcki.

Na samej górze pierwszy z lewej – prof. Wilhelm Szwerecki.

Ryc. 23. Karta z kroniki szkolnej Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie z lat 1945–1970 autorstwa prof.prof. Aliny Wrońskiej i Romana Kasprowicza. Zdjęcie uczennicy Róży Marii Woźniak i informacja prasowa o jej sukcesie w olimpiadzie polonistycznej.

Ryc. 24. Absolwenci LO w Szczytnie rocznik 1972 ze swą wychowawczynią prof. Urszulą Kocięcką (w środku) i nauczycielami.

Od lewej w górnym rzędzie profesorowie: Michał Mazur (dyrektor), Stanisław Konstanty, Roman Kasprowicz, Wilhelm Szwarecki, Jadwiga Budkiewicz, Nina Czerniawska, Władysław Sondej, Zofia Bogucka, Mieczysław Matelski, Agnieszka Michalczyk.

Źródło: Archiwum prywatne Urszuli Kocięckiej

**Ryc. 25. Uroczysty apel na boisku szkolnym LO z okazji 29. rocznicy LWP (X 1973).
Od prawej: prof.prof. Mieczysław Matelski, Jerzy Małek, dyr. Władysław Sondej.
LWP reprezentował ppłk Sitarski.**

**Ryc. 26. Jedna z uroczystości szkolnych w LO (1973?).
Siedzą od lewej profesorowie: Władysław Prystupa, Bronisława Kozaczuk,
Roman Kasprowicz, Wilhelm Schwerecki, Władysław Sondej.**

Ryc. 27. Profesorowie: Józef Grycel, Mikołaj Kozaczuk, Władysław Sondej, Roman Kasprowicz, Telesfor Kocięcki i Czesław Grad przed pochodem 1 Maja w Szczytnie.

Źródło: Archiwum prywatne Juraty i Romana Kasprowiczów

Ryc. 28. Uroczysta akademia szkolna z okazji 1 Maja 1974 w sali gimnastycznej LO. Od lewej: Piotr Tarlecki, Kazimierz Świder, dyrektor LO Władysław Sondej.

Ryc. 29. Otwarcie Miejsca Pamięci Narodowej w sali historii (wtedy nr 26) 9 XI 1974. Siedzą od lewej profesorowie: Władysław Sondej, Lidia Szyposz, Krystyna Trentowska, Urszula Kocięcka, Bronisława Kozaczuk. Przy tablicy – prof. Mieczysław Matelski.

Ryc. 30. Pożegnanie klas IV w r. szk. 1974/1975. Dyrektor Władysław Sondej wręcza świadectwo dojrzałości.

Ryc. 31. Grono pedagogiczne z abiturientami 1975 roku.

Siedzą od lewej: Jerzy Małek, Helena Małek, Helena Tarlecka, Roman Kasprowicz, Lidia Szyposz,
Jan Michalczyk, Agnieszka Michalczyk, Krystyna Trentowska.

Stoją w pierwszym rzędzie od lewej: Jan Gładkowski i Telesfor Kocięcki.

Pośrodku – Władysław Sondej.

Stoją w pierwszym rzędzie od prawej: Mieczysław Matelski i Wilhelm Szwerecki.

Stoją w drugim rzędzie od prawej: Henryk Zieliński i Jerzy Erwin.

Ryc. 32. Klasa IVa szczycieńskiego liceum z nauczycielami. Koniec roku szkolnego 1974/1975.

W pierwszym rzędzie z dołu od lewej profesorowie: Jerzy Małek, Helena Małek,
Krystyna Trentowska, Lidia Szyposz, Helena Tarlecka, Władysław Sondej,
Wilhelm Szwerecki, Agnieszka Michalczyk, Jan Michalczyk.

W drugim rzędzie pierwszy z lewej – Telesfor Kocięcki, pierwszy z prawej – Jerzy Erwin,
trzecia z prawej – Alina Wrońska.

W trzecim rzędzie pierwsza z prawej – Krystyna Trzcńska.

W czwartym rzędzie pierwszy z lewej – Jan Gładkowski, wśród uczniów –
Roman Kasprowicz, pierwszy z prawej – Henryk Zieliński, drugi z prawej – Antoni Ostasz.

Ryc. 33. Klasa IVb szczycieńskiego liceum z nauczycielami. Koniec roku szkolnego 1974/1975.
W pierwszym rzędzie od lewej stoi prof. Jerzy Małek. Siedzą: Helena Małek, Krystyna Trentowska,
Lidia Szyposz, Helena Tarlecka, Władysław Sondej, Telesfor Kocięcki,
Agnieszka Michalczyk, Jan Michalczyk.
W drugim rzędzie stoją od lewej: Jan Gładkowski, Antoni Ostasz. Od prawej: Roman Kasprowicz,
Wilhelm Szwerecki.
W trzecim rzędzie od prawej: Alina Wrońska, Jerzy Erwin, Krystyna Trzcińska.
trzecia z prawej – Alina Wrońska.
W piątym rzędzie drugi od lewej – Mikołaj Kozaczuk. Pierwszy od prawej – Henryk Zieliński.

Ryc. 34. Klasa IVc szczycieńskiego liceum z nauczycielami. Koniec roku szkolnego 1974/1975.
W pierwszym rzędzie od lewej siedzą profesorowie: Jerzy Małek, Helena Małek, Lidia Szyposz,
Helena Tarlecka, Władysław Sondej, Krystyna Trentowska,
Agnieszka Michalczyk, Jan Michalczyk.
W drugim rzędzie stoją od lewej: Jan Gładkowski i Telesfor Kocięcki.
w drugim rzędzie stoją od prawej: Wilhelm Szwerecki i Roman Kasprowicz.
W trzecim rzędzie pierwszy od prawej – Jerzy Erwin.
W czwartym rzędzie pierwsza od prawej – Alina Wrońska.
W piątym rzędzie pierwszy od prawej – Mieczysław Matelski.
W szóstym rzędzie pierwszy od prawej – Henryk Zieliński.

Ryc. 35. Nauczyciele LO w pochodzie pierwszomajowym 1978.

Na pierwszym planie od lewej: Barbara Matyasik i Elżbieta Marczak.

W drugim rzędzie od prawej: Irena Kask Czesław Grad, Krystyna Ćwirko (?).

W trzecim rzędzie od prawej: Władysław Sondej, Mieczysław Matelski.

Ryc. 36. Klasa maturalna IVd w r. szk. 1978/1979 z wychowawcą Władysławem Sondejem i dyrektorem szkoły Józefem Godyckim-Ćwirką.

Ryc. 37. Maturzystki kl. IVd (1979) z wychowawcą Władysławem Sondejem.
Od lewej: Barbara Olk, Małgorzata Paradowska, Dorota Senderowska, Władysław Sondej,
Dorota Załęska, Hanna Czajko, Hanna Kozaczuk.

**Ryc. 38. Zakończenie r. szk. 1987/1988. Do zebranych przemawia Czesław Budzowski,
zastępca przewodniczącego Rady Rodziców.
Siedzą w pierwszym rzędzie od lewej profesorowie: Wilhelm Szwerecki, Józef Goryszewski,
Władysław Sondej, Irena Kask.
W drugim rzędzie od lewej: Anna Pawelczyk, Bronisława Kozaczuk,
Lilianna Lomperta.**

Ryc. 39. Zjazd absolwentów Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie z lat 1946-1996.

Fotografia wykonana przed kaplicą św. Stanisława Kostki w Szczytnie 27 VI 1996.

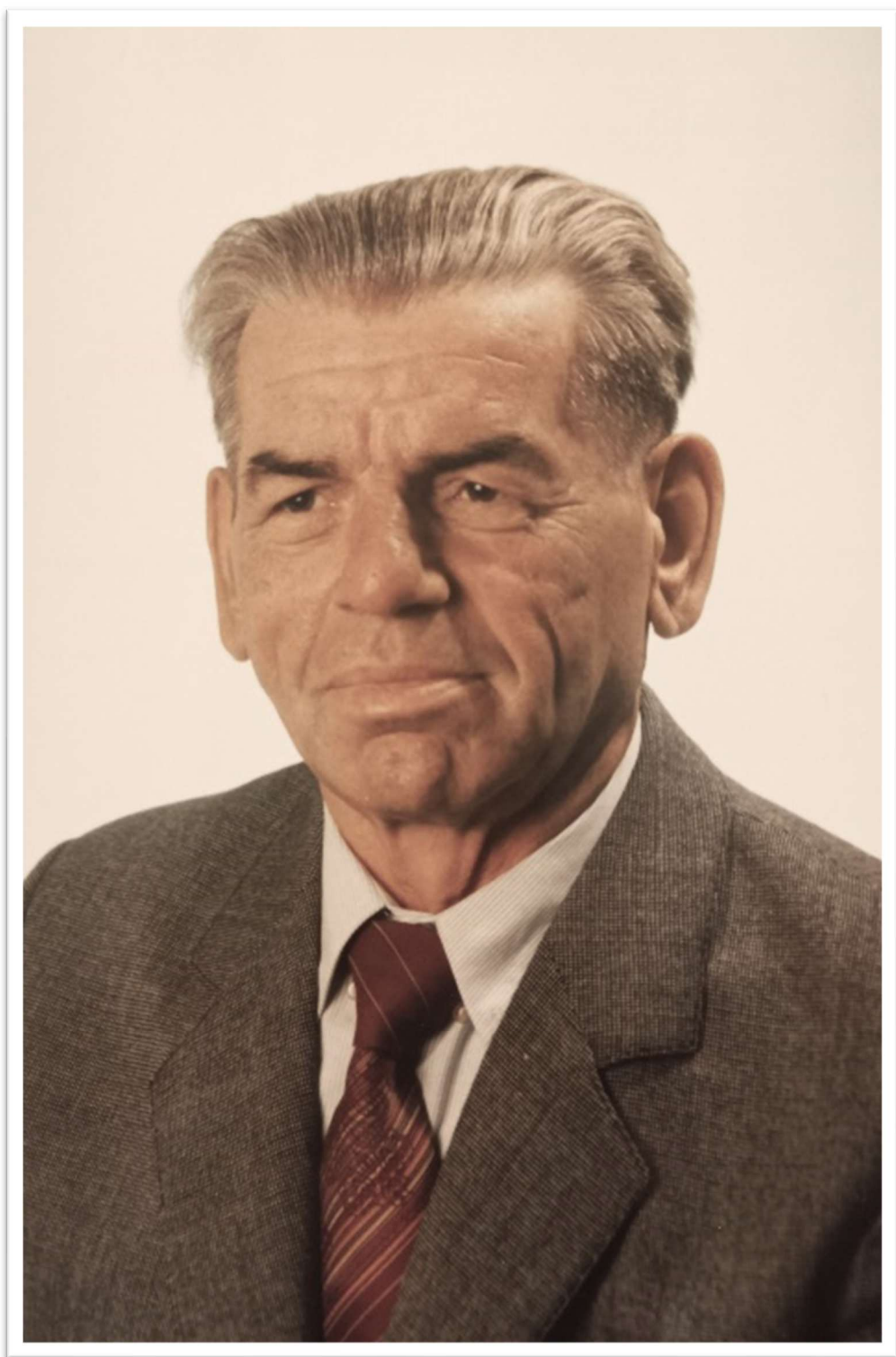
Od lewej: prof.prof. Alina Wrońska (za nią – Janusz Leśniewski, syn Michała Leśniewskiego, pierwszego dyrektora Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie) i Urszula Kocięcka.

Po lewej ręce ks. proboszcza Roberta Dziewiatowskiego stoi prof. Władysław Sondej.

W górnym prawym rogu pod tablicą informacyjną z napisem „Msza” stoi prof. Wilhelm Szwerecki.

W rzędzie niżej przed prof. Wilhelmem Szwereckim – prof.prof. Krystyna Ćwirko i Józef Godycki-Ćwirko.

Źródło: Archiwum prywatne Urszuli Kocięckiej

Ryc. 40. Jeden z ostatnich portretów Władysława Sondej.

Ryc. 41. Współczesny widok domu przy ulicy Dworcowej 12 w Lubawie, w którym w 1955 roku zamieszkał Władysław Sondej.

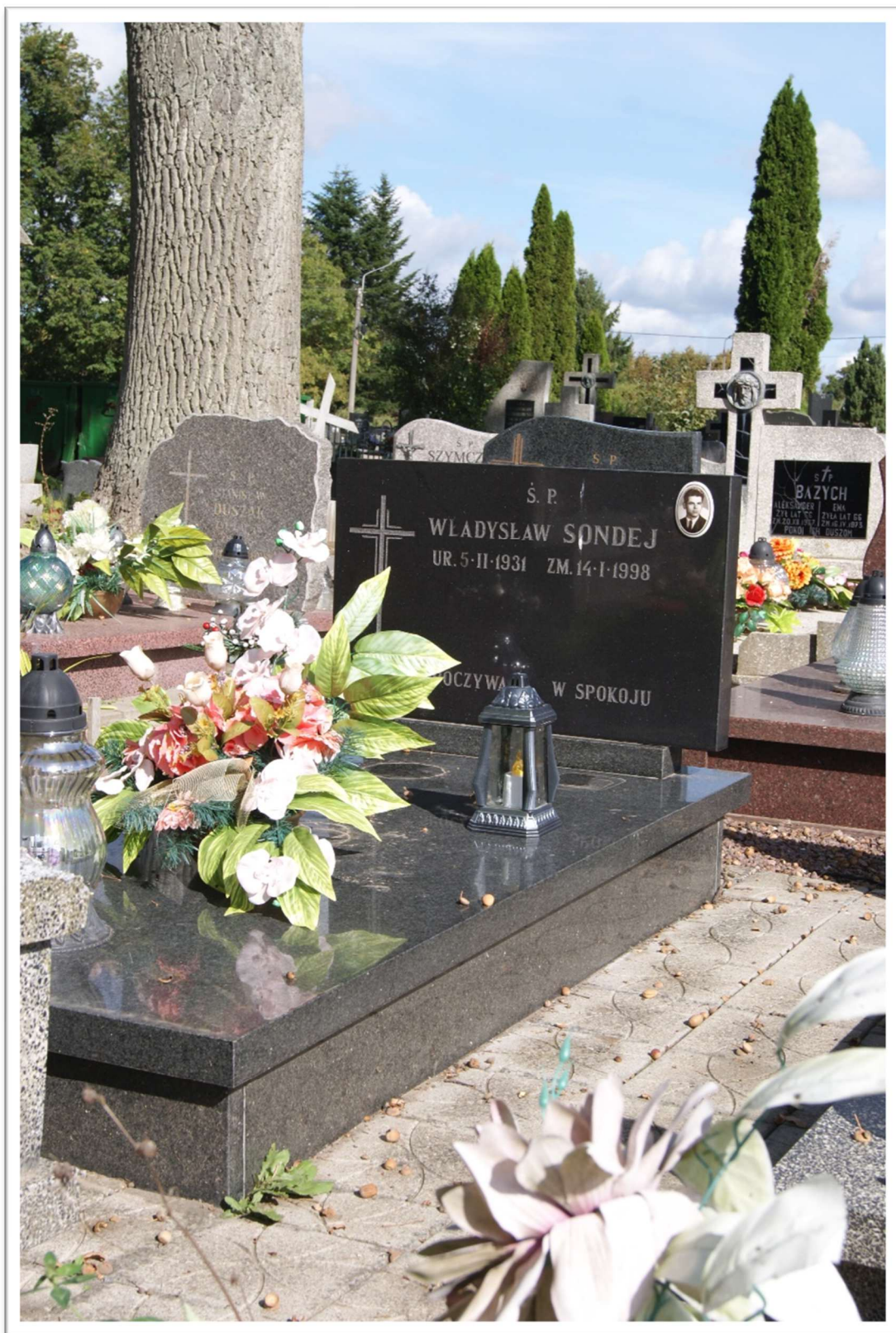
Źródło: Google EarthPro (10 X 2024)

Ryc. 42. Dom w Szczytnie przy ulicy ks. Władysława Łaniewskiego 3, w którym pod numerem 5 mieszkał Władysław Sondej.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 43. Mogiła Władysława Sondeja na szczecińskim cmentarzu komunalnym (2024).

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

**Ryc. 44. Tablica inskrypcyjna na mogile Władysława Sondeja
na szczycieńskim cmentarzu komunalnym (2024).**

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

*Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Anna Tobolewska
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz*